

27.02.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**27 Şubat 2024
Salı**

27.02.24

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

27 Şubat 2024 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Giresun Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

— Anayasa Mahkemesinin 26/10/2023 Tarihli ve E: 2018/118, K: 2023/180 Sayılı Kararı

YARGITAY KARARLARI

— Yargıtay 3 ve 6. Hukuk Dairelerine Ait Kararlar

Hayvancılığa yeni destek modeli geldi

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, 2024-2028 yıllarında uygulanacak 'Hayvancılık Yol Haritası'nı açıkladı. Yeni sistemde üretimi; maliyet, kapasite ve pazarlama imkânları doğrultusunda planladıklarını belirten Yumaklı, "Ürünlerin bölgesel bazlı nerede, ne kadar üretileceğine dair model oluşturduk" dedi.

Nagihan KALSIN

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM) Sosyal Tesisleri'nde düzenlediği basın toplantısında, 2024- 2028 yıllarında uygulanacak Hayvancılık Yol Haritası'nı açıkladı. Bakanlık olarak görevlerinin 85 milyon vatandaşın ve 57 milyondan fazla turistin gıda ihtiyacını güvenilir şekilde karşılamak olduğuna işaret eden Yumaklı, yol haritası hazırlanırken verimli, kaliteli ve sağlıklı üretimi artırmayı amaçladıklarını söyledi. Yumaklı, yol haritasının ilk başlığının "Hayvansal Üretim Planlanması" olduğunu aktararak, "Yeni sistemde, üretimin, maliyet, kapasite ve pazarlama imkânları doğrultusunda planlamasını ve ürünlerin bölgesel bazlı nerede, ne kadar üretileceğine dair üretim modelini oluşturduk.

Stratejik öneme sahip kırmızı et, beyaz et, süt ve yumurtanın, kaliteli, yeterli ve sağlıklı üretiminin devamlılığı için, suyu merkeze alan ve doğal kaynakların korunduğu bir sistemle üretimi planlıyoruz. Bunu da hayvansal üretimin en temel girdisi kaliteli kaba yem üretim kapasitesini, mera varlığımızı ve yapılarını, pazarlama

imkânlarını dikkate alarak gerçekleştiriyoruz. Ayrıca, sözleşmeli üretim modelini de yaygınlaştırıyoruz” diye konuştu.

Yeni destekleme modelinde 3 başlık belirlendi

Hayvancılık işletmelerinin ekonomik açıdan güçlü, dirençli ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşmasını sağlamak amacıyla etkin bir destekleme modeline geçtiklerine dikkati çeken Yumaklı, “Burada da desteklemelerimizi ‘temel’, ‘yönlendirici’ ve ‘verimlilik’ odaklı başlıkları altında üçe ayırdık. Mevcut modelde aşısı ve kaydı olan her buzağıya destek veriyorduk.

Yeni modelde buzağının yanı sıra aşısı ve kaydı yapılan her kuzu ve oğlak için de destek veriyoruz” ifadelerini kullandı. Yumaklı, mevcut desteklemelerde işletme büyüklüğüne göre belirli sınırlandırmalar olduğunu anımsatarak, yeni desteklemelerde bu sınırlandırmaları kaldırıp, üreten herkese, ürettiği kadar destek verileceğini dile getirdi.

Yumaklı, “Aile işletmelerine tüm hayvancılık desteklemelerinde ilk defa ilave destek veriyoruz. Bu sayede aile işletmeleri temel destekle aynı oranda ilave destek alarak, en az iki kat destek almış olacak” değerlendirmesinde bulundu. Kırsalda kadınlara ve gençlere pozitif ayrımcılık yaptıklarını vurgulayan Yumaklı, ilk defa genç ve kadın üreticilere yüzde 70 ilave destek verdiklerini söyledi.

“En geç 3 yılda kendini gösterir”

Yumaklı, ithalata ve hayvancılıkta ülkenin kendi kendine yetebilmesi için gerekli süreye ilişkin de, “Toplamda bizim yapmış olduğumuz ithalat sadece 600 bin. Toplamda büyük bir oran değil, zaten geriye doğru baktığımızda da üç aşağı beş yukarı bu kadar rakam ithal edilmiş. Ama bizim asıl amacımız şu; bu konu ülkedeki hayvancılıkla ilgili duruma ne kadar etki ediyor?”

Yani bu trend sürekli ithalata doğru mu yönlenecek yoksa içerideki hayvancılığın gelişmesiyle ilgili bir sürece mi etki ediyor? Dolayısıyla ilk yaptığımız iş bunu devletin kontrolüne almak oldu. Hemen yarın hallettik biz bu işi demek mümkün değil. Bunların zaman alması söz konusu. Hayvancılıkta bugün başlasanız süt sığırcılığında iki yıl, beside bu üç yıl zaman içerisinde kendini gösterebilecektir” değerlendirmesinde bulundu.

Kredi üst limiti 80 milyon TL'ye çıktı

IPARD desteklerini 42 ilden 81 ile yaygınlaştırdıklarını ve faydalanıcı sayısını artırdıklarını hatırlatan Yumaklı, krediler konusunda Ziraat Bankası ile ortak bir adım attıklarını ve sübvansiyonlu kredilerde, kadınlara, gençlere ve planlı üretim bölgelerine ilave indirim oranları uyguladıklarını anlattı. Yumaklı, hayvancılıkta

işletme başına 40 milyon lira olarak verilen kredi üst limitini 60 milyon liraya, ari işletmelerde 80 milyon liraya çıkardıkları bilgisini verdi.

“Karkas ette iki haftadır düşüş var”

Et fiyatlarındaki artışa yönelik eleştirilere de değinen Yumaklı; "Karkas et fiyatlarıyla alakalı, maalesef belli dönemlerde, birtakım bahanelerle bunların artırılması söz konusu oluyor. Karkas etle ilgili fiyat artışı yok, tersine iki haftadır düşüş var. Bizim temel amacımız şu: Üreticimiz hiçbir şekilde zarar etmesin ama makul olandan fazla da bir kâr oluşmasın" dedi. Yumaklı, ramazanın başlamasının fiyatların yükseltilmesiyle ilgili bir gerekçe olarak görüldüğüne dikkati çekerek, "Ticaret Bakanlığımızla çok yakından çalışıyoruz. Haksız kazanca zerre kadar tahammül etmeyeceğiz, bunlarla mücadelemizi sürdüreceğiz" ifadelerini kullandı.

Kırsalda kadınlara verilecek destek 4 kat artıyor

Yeni destekleme modeline ilişkin örnek veren Yumaklı, "Sahibi kadın bir aile işletmesi düşünelim. Mevcut modelde buzağı başına 2 bin 68 lira destek alırken yeni sistemde, ilave aile işletmesi, kadın desteği ve diğer verimlilik destekleriyle 5 bin 200 lira alacak. Yani 2,5 kat fazla destek alacak. Eğer bu işletme, ari işletme olursa ilave destek alacak ve rakam buzağı başına 7 bin 900 liraya kadar çıkabilecek. Yani desteği yaklaşık 4 kat artacak. Diğer taraftan besici aile işletmesi, 20 buzağısını kesime kadar beslerse, kesimde dana başına ilave 4 bin 500 liraya kadar destek alabilecek" dedi

5 yıllık hayvancılık yol haritasında neler var?

Üretim planlaması

Suyu merkeze alacak şekilde, kaba yem üretim kapasitesi, mera varlığı ve yapıları, pazarlama imkânları dikkate alınarak üretim planlaması yapılacaktır.

Sözleşmeli üretim

Alıcı ve satıcıyı güvenceye alan sözleşmeli üretim modeli yaygınlaştırılacaktır.

Destekler yaygınlaştırılıyor

-Bütün üreticiler temel desteklerden yararlandırılacaktır.

-Sınırlama olmaksızın üretilen her buzağı, oğlak ve kuzuya destek ödemesi yapılacaktır.

-Aile işletmelerine ilave destek verilecektir.

27.02.24

- Hayvancılıkta ilk defa genç ve kadın üreticilere ilave destek verilecek.
- IPARD destekleri 81 ile yaygınlaştırılarak faydalanıcı sayısı artırılacak.
- Sübvansiyonlu kredilerde; kadınlara, gençlere ve planlı üretim bölgelerine ilave indirim uygulanacak.

Hastalıklarla mücadelede yeni tedbirler

- Bulaşıcı hastalıklardan koruyucu aşı uygulamaları yaygınlaştırılacak.
- Aile işletmelerinde buzağı, kuzu ve oğlak sağlığını koruyucu tedbirlere ağırlık vererek aşı desteği sağlanacak.
- Hayvan hareketlerini kontrol altına almak için Veteriner Yol Kontrol İstasyonları'nın sayısı artırılacak.
- Ulusal Aşı Üretim Merkezi kurulacak.
- Veteriner Tıbbi Ürün Kontrol Merkezi oluşturulacak.
- Aşı ve ilaçlarda soğuk zincir izleme projesini hayata geçirilecek.

Anaç hayvan üretimi artırılacak

- Hastalıktan ari işletmelerde dişi buzağılara ilave destek verilecek.
 - TİGEM ve ESK iş birliğiyle yeni bir projeye, TİGEM işletmelerinde anaç hayvan üretimi artırılacak.
 - Aile işletmelerine anaç hayvan tedarik edilecek
- Islah Eylem Planı hayata geçiriliyor
- Genomik Test Merkezi Haziran 2024'te Ankara'da açılacak.
 - Genomik seleksiyon ve embriyo transferi yöntemiyle, yüksek genetik kapasiteli yerli boğalar, Ocak 2025'te üretilmeye başlanacak.
 - Yerli sperma üretim ve kullanımını teşvik edilecek.

Tahılda beklenti ‘testere dişi’ kahvenin yönü 2-3 yıl yukarı

Dünyanın önde gelen 4 kuruluşu, tarımsal emtia raporlarını yayınladı. Tahılda genel beklenti “anlamsız zamanlardaki sert iniş-çıkışlar dışında yatay hareket olması.” Mısırdaki talep artacak. Pamukta fiyatlar iklim koşullarına bağlı olacak. Kahvede sadece bu yıl değil, 2025 ve 2026’ta da yukarı yönlü hareket bekleniyor.

Emre ERGÜL

Dünyanın önde gelen 4 kurumu, 2024’ün ilk tarımsal emtialar raporlarını yayınladı. Buldukları ülke ya da bölgelerin hükümetlerinin desteklediği Hindistan Ulusal Tarım Merkezi (Enam), Amerika Tarım Bakanlığı (USDA), Brezilya Tarımsal Araştırma Kurumu (Embrapa) ile Dünya Tarım Örgütü’nün tarımsal emtia raporları, 2024-2026 dönemi için 4 ürünü öne çıkarıyor: Tahıl ürünleri (Arpa, buğday vs.), “tahıl ürünü olmasına rağmen ayrı tutulması gereken” mısır, pamuk ve kahve...

Özellikle Enam ve USDA’nın raporlarına göre, 2024’ün en büyük sürprizi tahıl grubunda yaşanıyor. Bunun nedeni ise, arpa, buğday vs gibi tahıl grubunda mevcut hasatın Kasım 2023’te yayınlanan kötü senaryo raporlarını yalancı çıkarması... Kasım 2023 raporlarının neredeyse tamamında, 2024’ün El Nino yılı olacağı ve yağışlar ile kuraklığın mahsülleri etkileyeceği ve fiyatların 2024’te artacağı öngörüsü vardı. Ancak tahıl grubunda risk ortadan kalktı. Bunun nedeni ise raporlarda şöyle özetleniyor: “Tahılda ekim ilkbahar ve sonbaharda olur. Toprağın yeterli suyu alması gerekiyor.

Ekim zamanı Kuzey Yarımküre’de yeterli yağış olmadı. Ancak aynı dönemde Güney Yarımküre yeterli yağışı aldı.” Özetle Güney Yarımküre, Kuzey Yarımküre’nin açığını kapattı ve bu nedenden ötürü de tahıl grubunda fiyatlamanın bu yıl tüketim odaklı olması bekleniyor. Raporları DÜNYA’ya değerlendiren emtia uzmanı Haluk İzzet Mutlu, tahıl grubuyla ilgili şunları söyledi: “Kasım ayındaki raporlar birbirlerinin aynısıydı, sanki ortak hazırlanmış gibiydiler.

Kuraklıktan kaynaklı olarak Kuzey Yarımküre’de arz-talep dengesinde sıkıntı olacak ve silolar 2024’ün 1. çeyreğinde boşalacaktı. Bu yüzden de tahıl ürünleri fiyatlarının uçmasından korkuluyordu. Ancak Güney Yarımküre’de 3 yerde, Hindistan, Avustralya ve Brezilya’da, beklenenin üzerinde üretim olunca, arz-talep dengelenmiş oldu.”

Türkiye’de de Akdeniz’in kuzeyi ve İç Ege’de yeterli ekim yapılamadığına dikkat çeken Mutlu, tahıl grubunda bir “testere dışı” etkisi beklediğine dikkat çekti: “Üçüncü yılına giren Rusya-Ukrayna Savaşı, çok büyük olumsuzluklara neden olmazsa, fiyatlarda hissesi senedindeki gibi nedensiz iniş-çıkışlar yaşanır. Buna testere dışı etkisi deniyor. Anlamsız zamanlarda aşağı yukarı oynamalar...” 2024 genelinde tahıl grubunda “yatay hareket” bekleyen Mutlu, “Yukarı yönlü çok sert hareket olmaz. Çıkışlar aynı sertlikte düşüş yaşar” dedi.

Mısıra olan talep “yatay yukarı hareket”e neden olur

Dünya Tarım Örgütü’nün raporunda tahıl ürünü olarak geçen mısırın diğer tahıllardan ayrı tutulması gerektiğine dikkat çekiliyor. Bunun nedeni ise mısırın bebek mamalarından asitsiz meyve sularının üretimine kadar gıda dışı yan sektörlerde de kullanılıyor olması... Mısıra olan talebin bu yıl artacağı öngörülüyor. Emtia uzmanı Haluk İzzet Mutlu, “Arpa, buğday, yulaf bir yana, mısır diğer yana... Yatay yukarı bir hareket bekliyorum” dedi.

Petrol fiyatları indi, nedeni Libya ve ABD

Emtia piyasasında geçen hafta sert dalgalanmalar görüldü. Enerji grubunda düşüş eğilimi gözlemlendi. Haftayı Brent petrol yüzde 2.2, New York Ticaret Borsası’nda işlem gören doğalgaz yüzde 1.7 azalış kaydetti.

Libya’nın en büyük petrol sahasında mücbir sebep halinin kaldırılarak üretimin yeniden başlayacağını duyurması petrol fiyatlarındaki düşüşte etkili oldu. Libya Ulusal Petrol Şirketi, 7 Ocak’ta yaptığı açıklamada, ülkenin güneyindeki Şerare Petrol Sahası’nda mücbir sebep ilan edildiğini duyurmuştu. Günlük 340 bin varil petrol üretim kapasitesine sahip petrol sahası, ülkenin üretiminin yaklaşık üçte birini oluşturuyor.

Öte yandan, dünyanın en çok petrol tüketen ülkesi ABD’de talebin zayıfladığına işaret eden veriler, fiyatların yükselişini kısıtlıyor. Amerikan Petrol Enstitüsü verilerine göre, ülkede ham petrol stokları bir önceki hafta 7 milyon 168 bin varil artış gösterdi. Piyasa

beklentisi, stokların 4 milyon 298 bin varil artacağı yönündeydi. Petrol fiyatlarının gerilemesi mısır fiyatlarında da değer kaybına neden oldu.

Dolar endeksi düştü, altın fırladı

Geçen hafta değerli metallerde karışık bir seyir izlendi. Altının ons fiyatı yüzde 1.2 artışla, 2 bin 36 dolara çıktı. Gümüş yüzde 1.9, platin yüzde 0.8 azalırken, paladyum yüzde 2.5 arttı. Baz metallere bakıldığında ise tezgah üstü piyasada bakır yüzde 1.2, kurşun yüzde 1.5, nikel yüzde 7, çinko yüzde 1.1 değer kazanırken, alüminyum yüzde 1.5 azalış kaydetti.

Altın, dolar endeksinin düşüş eğilimine girmesi ve Ortadoğu'daki gerginlikten dolayı yatırımcıların güvenli limanlara yönelmesiyle yükseldi. ABD'de 30 yıl vadeli mortgage (konut kredisi) için ortalama faiz oranı yüzde 7.06 ile yeniden yüzde 7 seviyesini geçerken, geçen yıl aralıktan bu yana en yüksek seviyesini gördü. Analistler, mortgage faizlerindeki yükselişin ABD ekonomisi ve hanehalkı için negatif bir faktör olduğunu dile getirerek, bunun da dolara olan talebin azalmasına yol açtığını söyledi.

Dolar endeksi de geçen hafta yüzde 0.3 azalışla 103.9'a geriledi. Özellikle New York borsasında tarihi zirvelerin görülmesi güvenli liman olan gümüş fiyatlarını olumsuz etkiledi. Rusya'ya yaptırım uygulanacağına yönelik haber akışı ise paladyum ve baz metallerin yükselmesine neden oldu. ABD Başkanı Joe Biden, Rus muhalif Aleksey Navalny'ın hapisanede hayatını kaybetmesi dolayısıyla Rusya'ya 500'den fazla yeni yaptırım kararı aldıklarını bildirdi. Böylece paladyum ve baz metallerde arz endişeleri öne çıktı.

2024'te her gün 2.25 milyar fincan kahve içilecek

-Kahve tüketimi, 2024'te bugüne kadarki en yüksek tüketim olacak. Günde 2.25 milyar fincan kahve içilecek. Bu dünya üzerindeki her 3 kişiden birinin her gün kahve içmesi anlamına geliyor.

-Dünyadaki yetişkin nüfusun yaklaşık yüzde 60'ı kahve düşkünü. Bu, dünya çapındaki 8.05 milyar insandan yaklaşık 4.83 milyarının kahve içtiği anlamına geliyor.

- 18-34 yaş arası genç yetişkinler, küresel kahve tüketiminin yaklaşık yüzde 40'ını oluşturan en aktif kahve tüketicileridir.

- Almanya, Avrupa'nın en büyük kahve tüketicisi, dünyanın ise 5'inci ülkesi konumunda... Almanlar yılda kişi başına ortalama 162 litre kahve içiyor.

Kahve "popüler kültür" oldu, tüketim fırladı

Dünyaca ünlü 4 kuruluşun raporlarının ortak yıldızı, hiç kuşkusuz, kahve... Çünkü raporlara göre, kahveyi diğer tüm tarımsal ürünlerden ayıran en büyük özelliği bir “Güney Yarımkürü” ürünü olması...

Suudi Arabistan ile Asya'nın bazı noktalarında çıkırsa da ağırlı olarak Güney Amerika ve Afrika ürünü olan kahve, Embrapa ve USDA'nın 2024-26 öngörü raporlarında geniş yer aldı. Üretim alanları dışında, raporlara göre, kahvenin tüm dünyada yükselen imajı, ona daha çok cazibe katıyor ve katacak da: “Kahve artık bir popüler kültür ve tüketiminde ciddi artış var.”

Kahvede bir “uptrend,” yani yukarı yönlü trend hareketi olacağını ve bunun 2026'ya kadar süreceğini belirten emtia uzmanı Haluk İzzet Mutlu, “Kahve etkisini Türkiye'de de görüyorsunuz. Her sokakta birden fazla kahve dükkanı var. Eskiden baristalık nedir, kim biliyordu?” diyerek kahve tüketiminde her yıl yaşanan artışlara dikkat çekti.

Pamukta da beklenti “yatay yukarı”

Sulu tarım gerektiren pamuk, bir süredir dünyanın gündeminde. Küresel pamuk üretiminin düşeceğine yönelik öngörüler pamuk fiyatlarını yukarı itiyor. Uluslararası Pamuk İstişare Kurulu (ICAC), “Küresel pamuk tüketiminde 2023-24 sezonunda önceki sezona göre sadece yüzde 1 artış öngörüyoruz” diye uyarırken; son raporlar da El Nino'ya dikkat çekerek, “gerekli sulamanın yapılmaması durumunda pamuk rekoltesinin düşeceğini” söylüyor. Emtia uzmanı Haluk İzzet Mutlu, DÜNYA'ya yaptığı değerlendirmede “Pamukta yatay yukarı hareket bekliyorum” dedi. Türkiye'de 2022/23 sezonunda 573 bin hektar alanda 1 milyon ton lif pamuğa karşılık gelen 2.75 milyon ton kütlü pamuk üretildi. Yurtiçi pamuk kullanımı 1.9 milyon ton olup 912 bin ton ithalat yapıldı.

TÜİK verilerine göre 2022/23 sezonunda Türkiye'de, ortalama kütlü pamuk üretici fiyatı bir önceki sezona göre yüzde 50 artışla 15.4 TL/kg oldu. Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü (Tepge), son raporunda 2023/24 için iki öngörüyü şöyle sıraladı: “TÜİK tahminlerine göre kütlü pamuk üretimi 2023/24 sezonunda 2.1 milyon tondur. ICAC öngörülerine göre ise bu sezonda 1 milyon ton ithalat, 189 bin ton ihracat yapılacak. Türkiye'de yurtiçi pamuk tüketimi yüzde 14 azalışla 1.6 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir.”

Bankacılar hesapladı: Merkez Bankası'nın net rezervlerinde düşüş

Bankacıların hesaplamalarına göre, Merkez Bankası (TCMB) net rezervleri geçen hafta 6 milyar dolara yakın düşüş gösterdi.

Reuters'in hesaplamalarına başvurduğu dört bankacı bir önceki hafta 28.5 milyar dolar olarak açıklanan net rezervlerde 23 Şubat haftasında 5.8-6 milyar dolar bandında düşüş gerçekleştiğini hesapladı. Buna göre net rezerv yaklaşık 22.5 milyar dolara gerilemiş olacak.

Net rezervler Mayıs sonundaki seçimler öncesinde Merkez Bankası'nın uyguladığı negatif reel faizler ve döviz satışları sonucu -5.7 milyar dolar ile tarihi dip seviyeye inmişti.

Döviz rezervlerinde geçen yılın ikinci yarısında ise belirgin toparlanma görüldü. Bu toparlanma Aralık ayının son haftasından itibaren yönünü tersine çevirdi. 22 Aralık'ta 40.09 milyar dolara yükselerek Ocak 2020'den bu yana en yüksek seviyeyi gören net rezervler bankacıların hesaplamaları da dahil edildiğinde geçen iki ayda yaklaşık 17.5 milyar dolar gerilemiş olacak.

Bankacıların hesaplamalarına göre TCMB toplam rezervleri ise geçen hafta yaklaşık 2.4 milyar dolar azalışla 132 milyar dolara geriledi.

Ekonomistlerin büyüme beklentisi belli oldu

Türkiye ekonomisinin dördüncü çeyrek ve 2023 yılının tamamına ilişkin büyüme verisi perşembe günü açıklanacak. Orta Vadeli Program'da (OVP) 2023'ün tamamı için yüzde 4.4 büyüme öngörülürken; ekonomistlerin beklentileri de belli oldu.

Türkiye ekonomisinin gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) büyümesi perşembe günü saat 10.00'da açıklanacak. Türkiye'nin büyük yıkım yaratan depreme ve ticaret pazarlarındaki yavaşlamaya rağmen 2023 yılında iç talep öncülüğünde büyümeye devam etmesi, 2024 yılında ise sıkı politikalara geçişin de etkisiyle büyümenin yavaşlaması bekleniyor.

Türkiye ekonomisi, 2023'ün ilk çeyreğinde yüzde 4, ikinci çeyreğinde yüzde 3,9 ve üçüncü çeyrekte yüzde 5,9 büyüme kaydetmişti.

Anket sonuçları belli oldu

AA Finans'ın Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 29 Şubat Perşembe günü açıklanacak 2023 yılı 4. çeyrek GSYH verilerine ilişkin beklenti anketi, 9 ekonomistin katılımıyla sonuçlandı. Anket sonuçlarına göre, ekonomistler, geçen yılın son çeyreğinde Türkiye ekonomisinin yüzde 3,97 büyüdüğünü tahmin ediyor. Ekonomistlerin 2023 yılının tamamına ilişkin büyüme beklentilerinin ortalaması ise yüzde 4,40 oldu.

27.02.24

Öte yandan, 9 ekonomistin 2024 sonuna ilişkin büyüme tahminlerinin ortalaması yüzde 3,44 oldu.

Reuters anketine katılan 30 ekonomistin 2023 yılı GSYH büyümesi tahminleri, yüzde 3 ile yüzde 5.3 arasında. Son çeyrek için büyüme beklentilerinin medyanı yüzde 3.5 iken tahminler yüzde 2.4 ile yüzde 4.7 bandında yer alıyor.

"Büyümeye iç talebin katkısı azalsa da devam ediyor"

Perakende hacim endeksi ve reel kredi kartı harcamalarındaki artış hızının son çeyrekte yavaşlama trendine girdiğini gözlemlediklerini belirten Gedik Yatırım Baş Ekonomisti Serkan Gönençler ekonomik büyümeye iç talep katkısının önceki çeyreklere göre azalmasına rağmen devam ettiğini söyledi ve ekledi:

"İç talep katkısının son çeyrekte önceki çeyreklere göre azalmakla beraber büyümenin ana motoru olmaya devam ettiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. KDV ve ÖTV gelirlerindeki artışlar da iç talebin gücünü koruduğunu gösteriyor. Veriler aynı zamanda net dış talebin negatif katkısının son çeyrekte azalacağına işaret ediyor"

Erdoğan'dan önemli açıklamalar: F-35, F-16, Yeniden Refah...

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Bizim şu andaki planımız, programımız, F-35'ten öte artık F-16'ya kilitlenmiş vaziyetteyiz." dedi. Erdoğan, Yeniden Refah Partisi hakkında, "Birçok yerlerde Cumhuriyet İttifakı ile hareketi söz konusu değil. Adeta milletvekili seçimlerindeki durumdan şu anda kopmuş vaziyette." ifadelerini kullandı.

AK Parti Genişletilmiş Seçim İşleri Başkanları Toplantısı'na katılan Cumhurbaşkanı **Recep Tayyip Erdoğan**, toplantı sonrası AK Parti Genel Merkez binası önünde basın mensuplarının sorularını yanıtladı.

Erdoğan, doğum günü olması dolayısıyla MHP Genel Başkanı **Devlet Bahçeli**'nin nezaketini, kibarlığını gösterdiğini söyleyerek, "Yaşımın miktarınca güller gönderildi. Onun yanında yine kendine has, estetiği içinde olan bir kalem gönderildiğini söylediler ve doğum yıl dönümümü kutladığı gibi **Cumhuriyet İttifakı**'nın çalışmasıyla ilgili de birbirimizle bu şekilde tebrikleştik. Yarın Manisa'ya gidiyorum. Bu süreci de en güzel şekilde inşallah 31 Mart'a kadar dayanışma içinde devam ettiriyoruz, devam ettireceğiz." diye konuştu.

"Yeniden Refah Partisi şu anda kopmuş vaziyette"

Bir gazetecinin "Cumhuriyet İttifakı içerisinde **Yeniden Refah Partisi**'ni nasıl konumlandırıyorsunuz?" diye sorması üzerine Erdoğan, "Yeniden Refah'ın tavrını biliyorsunuz. Birçok yerde Cumhuriyet İttifakı ile hareketi söz konusu değil. Adeta

milletvekili seçimlerindeki durumdan Őu anda kopmuş vazyette. Őu anda kendileri Yeniden Refah olarak birÇok yerde ya bizden ayrılmıŐ olanlar veyahut bize karŐı tavrı iÇerisinde olanları aday olarak Őıkardılar. Onlarla beraber yollarına devam ediyorlar." dedi.

"Ciddi manada iŐlenecek olan konular"

Türkiye'nin ev sahipliğinde gerŐekleŐecek olan Antalya Diplomasi Forumu'nda Türkiye olarak ne gibi bir diplomasi yürütüleceğine ilişkin soruya Erdoğan, Őu yanıtı verdi:

"Dünyanın Őu anda gündeminde olan Rusya-**Ukrayna** olayı var. Bunun yanında tabii ki **İsrail-Filistin** olayı var. Bunlar orada ciddi manada iŐlenecek olan konular. Katılacak olan liderler, bu konular üzerinde kararlı bir Şekilde duracaklar. İkili görüşmelerimiz olacak. İkili görüşmelerimizde bunların üzerinde duracağız."

Putin'le görüşme

Rusya Devlet Başkanı **Vladimir Putin** ile gerŐekleŐtirdiđi telefon görüşmesi ve Putin'in Türkiye'ye gerŐekleŐtireceđi ziyaretin sorulması üzerine Erdoğan, "Çok kısa bir zaman iÇerisinde bir ziyaret değil ama bu ziyareti geciktirmeden halledeceğine dair ifade kullandı. Türkiye'nin uluslararası platformdaki tutumu ile olan memnuniyetini bana ısrarla söyledi. Aramızdaki bu iliŐkilerin kararlı bir Şekilde devamından yana olan memnuniyetini ifade etti." ifadelerini kullandı.

"F-35'ten öte artık F-16'ya kilitlenmıŐ vaziyette"

ABD'den alınacak olan **F-16**'lara ilişkin soru üzerine Erdoğan, "Bu konuda bizim Őu andaki planımız, programımız **F-35**'ten öte artık F-16'ya kilitlenmıŐ vaziyette. Gerek kongre, gerekse senato ve bize gelen senatörlerle de yaptığımız görüşmede daha ők biz F-16'larla ilgili ne gibi adımlar atarız diye konuŐtuk. Bu konunun dışında da arkadaşlarımızın muhatapları ile yaptığı görüşmelerde bu konunun üzerinde daha ők ısrarla duruyoruz. Bunun takipçisiyiz." dedi.

Öte yandan Erdoğan, **Irak**'a yönelik ziyaretinin planlamaları arasında yer alıp almadığı sorusuna ise, "SeÇim sonrası" cevabını verdi.

Biten konut sayısında 13 yıl önceye dönüldü

Alaattin AKTAŞ
27 Şubat 2024 Salı

Bir yandan “**Dağ taş apartman doldu, ev doldu**” diyoruz; ama diğer yandan geçen yılın verilerine göre biten ve kullanıma hazır hale gelen konut sayısında tam 13 yıl öncesine geri dönüldüğünü görüyoruz.

Tabii ki inşaatı biten ve kullanılabilir duruma gelen konut sayısında sürekli bir artış olması gerekmiyor; ne var ki nüfus artıyor, Türk nüfus dışında Türkiye’de ikamet eden yabancı sayısı sürekli artıyor, bu da gösteriyor ki konut açığı büyüyor. Ama buna rağmen geçen yıl kullanım izni verilen konut sayısının son 13 yılın en düşük düzeyinde kaldığı görülüyor.

TÜİK’in geçen hafta açıkladığı yıllık verilere göre 2023 yılında kullanım izni verilen konut sayısı 533 bin oldu. Bu sayı, 2010’daki 430 binden sonraki en düşük yıllık sayı. Zaten grafikte de bu çan eğrisi çok belirgin olarak gözlenebiliyor.

Tamamlanan konut sayısı zirveye 894 bin adetle 2018’de çıkmış, sonrasında ise gerileme var.

Ruhsatta durum...

Yapı ruhsatı verilen konutların bir-bir buçuk yıl içinde tamamlanması beklenir. Bu normal olan gecikmeli gerçekleşmenin sonucunu zaten kullanım izninin zirve yaptığı dönem için rahatlıkla gözleyebiliyoruz. Yapı kullanımında zirveye ulaşılan 2018’den önceki iki yılda yapı ruhsatı milyonu aşmıştı.

Özellikle 2017 yılında 1.4 milyon konut için yapı ruhsatı verilmiş ve bu ruhsatlara konu dairelerin tamamlanmasıyla biten konut sayısı 2018’de rekor kırmıştı.

2017’de 1.4 milyona tırmanan yapı ruhsatına konu daire sayısı pandemi etkisiyle iki yıl içinde 2019’da 320 bine geriledi.

Geçen yıl ise 843 bin konut için yapı ruhsatı düzenlendi. Bu Türkiye için normal sayılabilecek bir düzeye işaret ediyor.

Deprem etkisi

Geçen yılki sayının rekor kırılan 2017'den sonraki en yüksek düzey olması gayet normal. Depremde yıkılan konutların yerine yapılacak inşaatlar için çok sayıda ruhsat alındı. Aslında vaat edilen ölçüde gidilseydi ruhsatın çok daha fazla olması gerekirdi.

Zaten geçen yıl yapı ruhsatı verilen 843 bin dairenin çeyrek bazlı seyri depremin etkisini somut bir şekilde ortaya koyuyor.

Ruhsat alınan daire sayısı ilk çeyrekte 2022 ile hemen hemen aynı düzeydeydi, kayda değer bir artış yoktu. İkinci ve üçüncü çeyreklerdeki ruhsat sayısı ise 2022'ye göre 33 ve yüzde 36 artışa işaret ediyor. Son çeyrekte ise her yılın son çeyreğinde olduğu gibi en yüksek sayıya ulaşıldı ama artış oranı normale indi ve yüzde 16 oldu.

Kirada yüzde 25 sınırlaması ne olacak?

Kira artışlarına yüzde 25 sınırlama getiren uygulamanın süresi 1 Temmuz 2024 tarihinde sona erecek. Maliye Bakanı Mehmet Şimşek bir süre önce bu uygulamanın gözden getirilebileceğini ifade etmiş, ancak Şimşek'in bu sözleri sınırlamanın kaldırılacağı şeklinde yanlış yorumlanmıştı.

Mevcut durumda sınırlama kaldırılacak mı, devam mı edecek; henüz belli değil.

Ancak şu bir gerçek; yüksek kiralar kiracıları mağdur ediyor ama bu uygulama da ev sahiplerini mağdur ediyor. Kiralar öylesine yükseldi ki artışın öngörüldüğü gibi yüzde 25'le sınırlı tutularak güncellenmesi benzer konutlara göre kiranın çok düşük kalması sonucunu doğuruyor ve bu da ev sahiplerinin aleyhine bir durum yaratıyor.

Bunu söylemek kiracıların hiç hoşuna gitmiyor ama gerçek bu. Bu arada ben ne kirada oturuyorum, ne de kirada evim var, bunu söyleyeyim de bir yanlış anlamaya meydan vermeyeyim.

Sorunu çözmede bir orta yol ne yazık ki yok. Sorun aslında kira sorunu değil, sorun gelirlerin böylesine düşük kalması. Sorun, çok sıradan sayılabilecek bir evin kirasının asgari ücretin üçte ikisini götürür hale gelmesi.

Zaten kiraya sınırlama getirilmesi de bu konuda çözüm üretilemediğinin itirafı. Vatandaşın uyguladığı bir fiyata sınırlama getirmek, "Başka çözüm bulamadım" demek. "Ne konut arzını artırabildim, ne gelirinizi yükseltebildim, çareyi böyle tek taraflı bir yasaklamada bulabildim" demek...

Ruhsat ve izin belgesi verilen daire sayısı

	Yapı ruhsatı	İzin belgesi
2002	161.920	161.491
2003	202.854	162.908
2004	330.446	164.994
2005	546.618	249.816
2006	600.387	295.389
2007	584.955	326.484
2008	503.565	357.286
2009	518.475	469.981
2010	907.451	429.755
2011	650.127	556.769
2012	771.878	556.331
2013	839.630	726.339
2014	1.031.754	777.596
2015	897.230	732.948
2016	1.006.650	754.174
2017	1.405.447	833.517
2018	669.165	894.240
2019	319.720	738.816
2020	555.132	599.999
2021	726.649	626.685
2022	697.596	642.325
2023	843.077	533.375

İnşaat ruhsatı verilen ve biten daire sayısı

(Yıllık-bin adet) (2002-2023)

Gri liste neden gündemimizde?

Şeref OĞUZ

27 Şubat 2024 Salı

Türkiye'nin **gri listeden çıkması** yeniden gündemimizde... Zira geçtiğimiz hafta Bakan **Mehmet Şimşek**, Türkiye'nin, Mali Eylem Görev Gücü'nün (**FATF**) gri listesinden çıkışı sürecinde son aşamaya geldiğini açıkladı. Gri listeden çıkışa bu kadar yakın durmamız, elbette ki ekonomimiz için iyi haber.

Şimşek, 23 Şubat'ta sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, "**Ülkemizi gri listeden çıkarmak için teknik çalışmalarımızı başarıyla tamamladık. Haziran ayında yapılacak yerinde denetim ile gri listeden çıkma süreci tamamlanmış olacak**" diyordu. Eskiden bu beyanatları Hazine Bakanlığı'nın düzenlediği toplantılarda alırdık. Şimdi bir twit yetiyor. Biz de konudan haberdar oluveriyoruz.

EKSİKLERİMİZ NELER?

FATF tarafından belirlenen **7 eksiklikten 5'i** giderilirken, kalan **2 eksiklik** konusunda Bakanlıklar ve kurumların yöneticileri toplanmıştı. Buna göre, **aklama suçu** ve **terörizmin finansmanı** ile ilgili eğitim ve farkındalık çalışmaları hızlandırılacak. Ayrıca bütün illerde ihtisas Cumhuriyet savcılıkları ve görevli mahkemeler oluşturuldu.

Bunun yanı sıra kolluk tarafında soruşturma yapılma süreciyle ilgili rehberler hazırlandı. Farkındalığı artıracak eğitimler hızlandırılacak. Özel çalışma büroları oluşturulurken, Türkiye'nin uluslararası kamuoyu nezdindeki olumlu intibasını güçlendirmek üzere de teknik ekipler kuruldu bile.

İKİ SORU İKİ CEVAP / Gri listeye dair...

Gri listeden çıkarsak yabancı sermaye gelir mi?

Gelir, zira şimdi her yabancı hesabı incik incik inceleniyor. Bir kere gri listeye düşmeye görün; her an kara listeye girecekmışsiniz muamelesi yapılmaya başlanır.

Listede yer almanın olumsuz etkisi nedir?

Bunu da Şimşek'ten verelim: Gri listede yer almanın olumsuz etkilerine değinen Şimşek, listede yer almanın “**sermaye akışının gayrisafi hasılanın belli bir oranı kadar azalması**” ve “**sendikasyon kredilerinde maliyet artış**” gibi bazı **olumsuz etkileri** olduğunu söylüyor.

NOT

HA GAYRET, LİSTEYİ AĞARTALIM

Türkiye'nin bu listeye girmesi **dışardan gelen yatırımların önünü tıkamış** durumda. Yabancı yatırımcılar, “**Bu ülke gri listede, her an kara listeye de düşebilir**” diye kanaat geliştirip **iki kere düşünüyorlar** yatırım yaparken.

Mali Eylem Görev Gücü'ne (**FATF**) göre düzeltilmesi gereken **7 tane nokta** varmış, bunlardan **5 tanesi** halledilmiş zaten. Kalan iki konuda da bakanlıklarımız, kurumlarımız **harıl**

harıl çalışıyorlar. **Toplantılar** düzenleniyor, **eğitimler** hızlandırılıyor, **özel bürolar** kuruluyor. Kısacası, herkes bu iş için **canla başla** uğraşiyor.

Amaç, hem ülkemizin içerideki **yasal finansal düzenini** sağlamak hem de dışarıya “**biz bu işi ciddiye alıyoruz ve her şey yolunda**” mesajını verebilmek... Eğer bu **gri listeden sıyrılabilirsek**, yabancı sermaye de “**tamam, bu ülke güvenli**” diyerek daha rahat gelebilir.

Ve tabii, gri listede olmak finansal açıdan da bize **ekstra maliyet** çıkarıyor; sendikasyon kredileri yükselen maliyeti gibi... Kaldı ki **yabancı sermaye çekme** konusunda iddiamız var ise bizim gri listede işimiz olamaz. Bu yüzden diyoruz ki “**haydi, daha fazla gayret gösterip bu listeyi ağartalım!**”

Nüfus artışı durdu, taşıt sayısı patladı

Naki BAKIR

27 Şubat 2024 Salı

Nüfus artışının son yıllarda hız kesmesine rağmen, kırsaldan göçler, fiziken hızla genişleyen kentler, toplu taşımın kentleşme hızına yetişememesi, ev-iş-okul üçgenindeki yaşam tarzının yaygınlaşması ve genel ekonomik koşullardaki değişime bağlı olarak motorlu taşıt sayısında adeta patlama yaşandı.

Taşıt sayısında ilk on il (Ocak 2024 itibarıyla)					
	Toplam taşıt	Pay (%)		Otomobil	Pay (%)
İstanbul	5.455.930	18,8	İstanbul	3.629.127	23,7
Ankara	2.596.693	9,0	Ankara	1.883.172	12,3
İzmir	1.810.537	6,3	İzmir	961.005	6,3
Antalya	1.458.228	5,0	Antalya	670.680	4,4
Bursa	1.151.246	4,0	Bursa	633.883	4,1
Konya	863.769	3,0	Konya	418.189	2,7
Adana	824.618	2,8	Adana	404.714	2,6
Mersin	771.095	2,7	Mersin	340.931	2,2
Manisa	726.288	2,5	Kocaeli	300.858	2,0
Gaziantep	665.634	2,3	Gaziantep	288.291	1,9
10 il	16.324.038	56,4	10 il	9.530.850	62,2
Diğer iller	12.627.754	43,6	Diğer iller	5.803.102	37,8
TÜRKİYE	28.951.792	100,0	TÜRKİYE	15.333.952	100,0

Son 20 yılda nüfus ve motorlu taşıt artışı					
	Motorlu taşıt			100 kişiye düşen	
	Aralık 2003	Ocak 2024	Değ. (%)	Aralık 2003	Ocak 2024
Otomobil	4.700.343	15.333.952	226,2	7,0	18,0
Minibüs	245.394	504.810	105,7	0,4	0,6
Otobüs	123.500	211.254	71,1	0,2	0,2
Kamyonet	973.457	4.513.723	363,7	1,4	5,3
Kamyon	579.010	964.691	66,6	0,9	1,1
Motosiklet	1.073.415	5.138.274	378,7	1,6	6,0
Özel amaçlı	24.468	94.397	285,8	0,0	0,1
Traktör	1.184.256	2.190.691	85,0	1,8	2,6
TOPLAM TAŞIT	8.903.843	28.951.792	225,2	13,3	33,9
Nüfus	67.187.000	85.372.377	27,1		

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre son yıllarda artış hızı yavaşlayarak özellikle 2023'te binde 1,1'le ülke tarihinin en düşük düzeyine inen nüfus, 2003- 2023 arasındaki 20 yıllık dönemde kümülatif bazda yüzde 27,1 artışla 67,2 milyondan 85,4 milyona yükseldi. Bu dönemde toplam nüfus 18,2 milyon kişi artarken, trafikteki toplam motorlu taşıt sayısı ise 2003 sonunda bu yılın ocak sonuna kadar olan dönemde 20 milyon 47 bin 949 adetlik net artışla 28 milyon 951 bin 792 adede ulaştı.

100 kişiye 34 taşıt, 18'i otomobil

Ocak 2024 itibarıyla Türkiye'de 100 kişiye yaklaşık 34 motorlu taşıt düşüyor. Başka deyişle yollarda, otoparklarda ve kaldırımlarda insan nüfusunun üçte biri kadar taşıt var ve özellikle kaldırımlar taşıt işgali altında bulunuyor. 20 yıl önce 100 kişiye düşen motorlu taşıt sayısı 13,3 düzeyindeydi. Buna göre 2003 yılında 8 kişiye 1 bir taşıt düşerken, artık her 3 kişiye bir taşıt düşüyor. Ortalama hane büyüklüğü yaklaşık 3 kişiye indiğine göre de hane başına ortalama bir taşıt düştüğü görülüyor.

Ocak 2024 itibarıyla ülkedeki motorlu taşıtların 15 milyon 333 bin 952'sini otomobiller oluşturuyor. Son 20 yılda otomobil sayısı yüzde 226,2 oranında 10 milyon 633 bin 609 adet arttı. 2003 yılında 100 kişiye 7 otomobil düşerken, artık 18 otomobil düşüyor. Bu da yaklaşık 5 kişiye bir otomobil demek. Aralık 2003-Ocak 2024 döneminde ülkedeki kamyonet sayısı yüzde 363,7 oranında 3 milyon 540 bin 266 adet artarak 4 milyon 513 bin 723'e yükseldi.

Kırsal kesimde yoğun biçimde tercih edilen, kentlerde de önemli bir sayıya ulaşan "panelvan" tipi hafif ticari araçlar da kamyonet sınıfında yer alıyor. Son yıllarda bunların trafikteki sayısında gözle görülür bir artış yaşanıyor. Anılan dönemde en yüksek artış ise yüzde 378,7 ile motosiklet sayısında yaşandı. Trafikteki motosiklet sayısı bu dönemde 4 milyon 64 bin 859 artarak 5 milyon 138 bin 274'e; 100 kişiye düşen sayı da 1,6'dan 6'ya yükseldi.

Tarımdaki nüfusun oranındaki azalma paralelinde ülkedeki traktör sayısı ise görece daha düşük artış kaydetti. Anılan dönemde ülkedeki toplam traktör sayısı 20 yılda yüzde 85 oranında 1 milyon 6 bin 435 adet artarak 2 milyon 190 bin 691 adede çıktı. Aynı dönemde kamyon sayısı yüzde 66,6 artışla 964 bin 691'e,

minibüsler yüzde 105,7 artışla 504 bin 810'a, otobüsler yüzde 71,1 artışla 211 bin 254'e, özel amaçlı araçlar da yüzde 285,8 artışla 94 bin 397'ye yükseldi.

10 milyona yakını üç büyük kentte

Ülkedeki tüm taşıtların yaklaşık 10 milyon adetle üçte biri, nüfusları ile orantılı olarak üç büyük ilde. Toplam nüfusun yüzde 18,7'sinin yaşadığı İstanbul, 3 milyon 629 bin 127 adetle ülkedeki otomobillerin yüzde 23,7'sini barındırıyor ve 5 milyon 455 bin 930 adetle toplam taşıt sayısında yüzde 18,8 pay alıyor.

Ülkedeki tüm otomobillerin 1 milyon 883 bin 172 adetle yüzde 12,3'ü ve 2 milyon 596 bin 693'le toplam taşıtların yüzde 9'u Ankara'da. İzmir 961 bin 5 otomobille Türkiye toplamında yüzde 6,3 ve toplam 1 milyon 810 bin 537 taşıtla Türkiye genelinde yüzde 6,3 pay alıyor. Ülke genelindeki tüm motorlu taşıtların dağılımında daha sonra yüzde 5 payla Antalya, yüzde 4'le Bursa, yüzde 3'le Konya, yüzde 2,8'le Adana, yüzde 2,7 ile Mersin, yüzde 2,5'le Manisa ve yüzde 2,3 payla Gaziantep geliyor. Türkiye'deki tüm motorlu taşıtların yüzde 56,4'ü, otomobillerin ise yüzde 62,2'si bu on ilde yer alıyor.

Araç yoğunluğunda Ankara ve Muğla

Taşıtların nüfusa oranlandığında ise farklı bir tablo ortaya çıkıyor. 100 kişiye düşen toplam taşıt sayısında büyük bölümü motosiklet olmak üzere 62,8 adetle Muğla, otomobil sayısında ise 32,6 adetle Ankara başı çekiyor. Başkent Ankara'daki kamuya ait otomobil sayısı 100 kişiye düşen sayıyı yükseltiyor. 100 kişiye düşen taşıt sayısında Muğla'yı yaklaşık 58,9 adetle Burdur, 54,2 adetle Antalya, 50,5 adetle Çanakkale, 50,2 adetle Aydın, 49,5 adetle Manisa, 47,7 adetle Nevşehir ve Denizli, 47,6 adetle Isparta, 46,9 adetle Balıkesir ve 44,9 adetle Ankara izliyor.

100 kişiye düşen otomobil sayısında ise Ankara'nın ardından 25 adetle Antalya, 24 adetle Muğla, 22,8 adetle İstanbul ve Burdur, 22,3 adetle Denizli, 21,5 adetle İzmir, 21,4 adetle Eskişehir, 21,3 adetle Isparta ve 20,5 adetle Uşak geliyor. Motosiklet yoğunluğunun en yüksek olduğu Muğla'yı 100 kişiye 22,6 adetle Kilis, 17,5 adetle Burdur, 17,4 adetle Manisa, 16,9 adetle Aydın, 16 adetle Antalya, 15,5 adetle Çanakkale, 13,5 adetle Balıkesir, 12,9 adetle Hatay ve 12,6 adetle Isparta takip ediyor.

Traktör sayısında Manisa, nüfusa göre Ardahan

Toplam traktör sayısında 105 bin 507 adetle tarımı gelişmiş illerden Manisa başı çekiyor. Kaba traktör sayısında Konya 101 bin 313, İzmir 80 bin 532, Bursa 75 bin 858, Balıkesir 70 bin 82 ve Ankara 69 bin 113 adetle ilk beşte yer alıyor. Daha sonra 62 bin 180 adetle Denizli, 61 bin 891'le Samsun, 61 bin 404'le Adana, 60 bin 984 adetle Antalya geliyor.

Nüfusa oranla en çok traktör bulunan il ise Ardahan. Nüfusu 92 bin 481 olan ilde 10 bin 484 traktör bulunuyor ve 100 kişiye 11,3 traktör düşüyor. 100 kişiye düşen traktör sayısında bu ili 9,5 adetle Kastamonu, 9,2 adetle Burdur, 8,9 adetle Çorum ve

Yozgat, 8,5 adetle Çankırı, 8,3 adetle Nevşehir, 8,2 adetle Edirne, 8 adetle Tokat ve 7,6 adetle Bolu izliyor.

İstanbul'da trafik yoğunluğu alarm veriyor

Kentsel büyüme paralelinde artan konut sayısı büyük kentlerde aşırı trafik yoğunluğunu da beraberinde getiriyor. Türkiye'de kentsel büyümenin en hızlı olduğu şehir İstanbul'da artan konut sayısı ve ev-iş-okul üçgeninde, kontrolsüz artan nüfusa ve yetersiz altyapı koşullarına bağlı olarak ana ulaşım ağlarında aşırı trafik yoğunluğu yaşanıyor.

Yoğunlukta; Avrupa yakasında Büyükçekmece, Beylikdüzü, Esenyurt ve Avcılar; Anadolu yakasında da Sultanbeyli, Pendik ve Tuzla başı çekiyor. Doğu ve batı yönlerine doğru kentsel büyümesini sürdüren İstanbul'da trafik yoğunluğunun artmaya devam ettiği görülüyor. Son dönemde artan metro ve toplu ulaşım imkanlarına rağmen, özel araç sayısındaki artış trafik yoğunluğunun yanı sıra park sorununu da büyütüyor. Gelinen aşamada yaya kaldırımları taşıtların işgali altında bulunuyor.

İstanbul'da kent içi ulaşımında toplu taşıma kapasitesinin artırılması yanında, arazi kullanım planlaması, ulaşım sistemleri ve seçenekleri ile bir bütünlük oluşturacak bir yapılanmaya ihtiyaç bulunduğu belirtiliyor. Hızlı büyüyen ilçelere yönelik geliştirilecek çözümlerle, ilçeler ve çevre yerleşimlerinin nüfus ve işgücü potansiyelleri baz alınarak konutışyeri ilişkileri kurulması öneriliyor.

Abdulkadir Selvi

Erdoğan Erbakan'ı hapisten mi kurtardı yoksa hapse attırmak mı istedi

Temel Karamollaoğlu katıldığı bir yayında, “Erdoğan, 2006’da Erbakan’ın evini kuşattırdı. Hapse attırmaya çalıştı” dedi.

Siyasi rekabet olur ama siyasi rekabet uğruna gerçekler çarpıtılmaz. Erdoğan, Erbakan’ı hapse attırmak için uğraşmadı tam aksine Erbakan’ın hapse girmesini önleyen yasayı çıkardı.

KARAMOLLAOĞLU KİMİN YANINDA YER ALDI

Ama Temel Karamollaoğlu, Erbakan’ı hapse girmekten kurtaran Erdoğan’ı değil, Erbakan’ın hapse girmesini önleyen yasanın iptali için Anayasa Mahkemesi’ne başvuruda bulunan Kemal Kılıçdaroğlu’nu destekledi.

Erbakan’ın hapis cezası aldığı dönem 28 Şubatçıların güçlü olduğu bir dönemdi. Erbakan’ın evinin polis tarafından çevrildiği, Erbakan’ı hapis cezasından kurtarmak için yasal değişikliklerin yapıldığı günlerde çok zorlu bir mücadele veriliyordu. O mücadeleyi veren Erdoğan’dı. Bir değerlendirme yapmak için o dönemi, o günün şartlarını iyi anlamak gerekiyor. Zamanın ruhu önemli.

AK PARTİ’NİN İLK DÖNEMİ

28 Şubat sürecinde darbeci askerler ile militan yargı eşgüdüm içinde çalışıyorlardı. Refah Partisi, 16 Ocak 1998’de kapatıldıktan sonra Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş, Erbakan aleyhinde kayıp trilyon davası açtı.

Refah Partisi’nin sunduğu belgeler dikkate alınmadan Erbakan, belgede sahtecilik yapma iddiasıyla 6 Mayıs 2002 tarihinde Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 2 yıl 4 ay hapse mahkûm edildi. O zaman AK Parti iktidarda değildi.

27.02.24

ALTINOLUK'TA ALMAYA KALKIŞTILAR

Erbakan'la ilgili sıkıntılı günler o tarihten sonra başladı. Erbakan hocayı almak için ilk girişim, daha hukuki süreç devam ederken 2001 yılında Altınoluk'ta yaşandı. Erbakan'ı Jandarma marifetiyle almaya kalkıştılar.

EVİNE POLİS GÖNDERİLDİ

O dönemin tanıkları ile konuştum. Temel Karamollaoğlu'nun sözünü ettiği olay 2006'da değil 22 Aralık 2003'te cereyan ediyor.

Polisin Erbakan'ı almak için Balgat'taki evine gittiği haberi AK Parti'ye bomba gibi düştü. O zaman Başbakan olan Erdoğan, "Böyle bir şey olur mu?" diyerek tepki gösterdi. İçişleri Bakanı Abdulkadir Aksu'ya derhal polislerin çekilmesi talimatını verdi.

İçişleri Bakanı Aksu'nun polisin Erbakan'ın evine gittiğinden haberi yoktu. Aksu polisi çekerken, işin aslı ortaya çıktı.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın infazın gerçekleşmesi için yazdığı talimat üzerine polisin gittiği anlaşıldı. Temel Bey, Erdoğan, Erbakan'ın evinin etrafını polis tarafından kuşattırmadı.

Tam aksine haberi olduğu anda sert bir şekilde tepki gösterip polisi çektiği gibi Erbakan'ın hapse girmesini önleyen yasal düzenlemeyi yaptı.

Hem de Sezer'in vetosuna rağmen ikinci kez çıkardı. Erbakan'ın evinin etrafının polis tarafından kuşatılması Erdoğan'ın işi gibi bir algı oluşturmak vicdanlara sığmaz.

Bunun üzerine Erbakan'ın hapse girmemesi için çareler aranmaya başlandı. 4 kez hastane raporu alınarak Erbakan'ın hapse girmesi önlendi. Ama bu nihai çözüm değildi. Peki çözüm için ne yapıldı? Bu konuya geçmeden önce o zamanlar Türkiye'deki hakim olan havayı yansıtmak istiyorum.

EMİNE ERDOĞAN'I GATA'YA ALMADILAR

AK Parti iktidar olmuştu ama 28 Şubat'ın ruhu devam ediyordu.

Başbakan Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan, Nejat Uygur'u ziyaret etmek istemiş ancak başörtülü diye GATA'ya alınmamıştı.

Başbakan Abdullah Gül'e, MGK Genel Sekreteri Tuncer Kılınç, "Yerinde olsam karının örtüsünü çıkarırım" diyebilmişti. Bir general kendinde Başbakan'a bunu söyleme cüretini bulmuştu.

AK Parti iktidar olmuştu ama asker hükümeti devirmek için fırsat kolluyordu. Ankara'nın değişik menfezlerinde darbe toplantıları yapılıyor, yargı iktidarın başında

27.02.24

Demokles'in kılıcı gibi sallanıyordu. Eski Meclis Başkanı Cemil Çiçek'in deyimiyle, "Denetimli serbestlik altında" siyaset yapıldığı günlerdi.

BAŞBAKAN'IN EVİNİN ÜSTÜNDE SAVAŞ UÇAĞI UÇURDULAR

Tarih 27 Ekim 2004'tü. MGK toplantısı öncesiydi. Başbakan Erdoğan, Subayevleri'ndeki evinden çıkmak üzereydi. Başbakan'ın evinin üzerinde savaş uçağı uçuruldu. Savaş uçağı Başbakan'ın evinin az ötesindeki caminin minaresinin alemini düşürdü. Erdoğan evinden çıktı, camide inceleme yaptı. Oradan MGK toplantısına gitti.

'KES ULAN'

2003 yılı ağustos ayıydı. Hava Kuvvetleri Komutanı Cemil Asparuk, irtica gerekçesiyle hükümeti sıkıştırmaya çalışıyordu. Erdoğan, "Kes ulan" diye bağırdı. Asparuk susmak zorunda kaldı. Böylece Başbakanların hesaba çekildiği MGK toplantılarından Başbakan'ın, generallere haddini bildirdiği bir döneme geçildi.

Genelkurmay İstihbarat eski Başkanı emekli Korgeneral İsmail Hakkı Pekin anlatmıştı.

"2007 şurasıydı. İrtica konulu sunum yapılıyordu. Başbakan, 'Size geçen sene de söyledim (2006 YAŞ toplantısı). Beni, bana mı şikâyet ediyorsunuz? Bunlar sizin işiniz değil. Beni bunlarla mı sıkıştırmaya çalışıyorsunuz' dedi. Toplantıyı terk etti."

27 NİSAN E-MUHTIRASI

Erbakan'ın hapse girmesinin doktor raporlarıyla önlenmeye çalışıldığı dönem öyle bir dönemdi ki, 28 Şubat ruhu üst üste hamleler yapıyordu. Cumhuriyet mitingleri düzenleniyor, hükümeti devirmek için 27 Nisan e-muhtırası veriliyor, Cumhurbaşkanlığı seçimini önlemek için aynı gün Anayasa Mahkemesi'nden 367 kararı çıkarılıyordu.

Eğer AK Parti kapatılsa Erdoğan siyasi yasaklı olacaktı. Bu mücadele bitmedi. 17-25 Aralık'ta Başbakan'ın oğlunu almak istediler, 15 Temmuz'da ise Başbakan'ın kellesini almaya çalıştılar.

ERBAKAN'I HAPİSTEN KURTARDI

Recai Kutan, Şeref Malkoç, Bülent Arınç, Abdullah Gül, Abdulkadir Aksu, Cemil Çiçek, Sadullah Ergin, Hasan Kalyoncu o günlerin tanığıdır. Erdoğan'ın partisini kapatıp, kendisini hapse attirmek istedikleri bir dönemde Erdoğan, Erbakan'ı hapisten kurtarmak için gereken her türlü mücadeleyi verdi, yasa çıkardı.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, veto etti. Erdoğan tekrar çıkardı. Bunun üzerine Kemal Kılıçdaroğlu, yasanın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne müracaat etti. Bu sırada yasal değişiklik sonucunda Erbakan'ın cezası 26 Mayıs 2008 tarihinde ev

27.02.24

hapsine çevrildi. Abdullah Gül cumhurbaşkanı seçilince 19 Ağustos 2008 tarihinde Erbakan'ın cezasını affetti.

Erdoğan, Erbakan'ı hapis cezasından kurtarıırken Temel Karamollaoğlu kimin yanında yer aldı? Erbakan için çıkarılan kanun iptal edilsin diye Anayasa Mahkemesi'ne başvuruda bulunan Kemal Kılıçdaroğlu'nun yanında yer aldı.

Esfender KORKMAZ

Dünya Türkiye'yi nasıl görüyor?

Küresel ticaretin artması ve sermaye hareketlerinin hızlanması ile turizm faaliyetlerinin artmasıyla, dünya ülkeleri de birbirini daha yakından tanıma ihtiyacı duydular.

Uluslararası doğrudan sermaye hareketleri önce mülkiyet güvencesine bakar. Dış borçların çevrilmesinde ve dış borç faizlerinde, ülke riski etkilidir. Dış politika siyasi iktidara göre şekillenir. Bu nedenle ülke algısı, halkın refahı ve huzurunu da doğrudan etkiledi.

1.Siyasi haklar ve sivil özgürlükler açısından Türkiye özgür olmayan ülke statüsüne geriledi.

Dünyada demokrasi ve insan hakları alanında anket yapan ve değerlendiren çok sayıda kuruluş vardır. Bunların içinde en önemlisi "**Freedom House**" Dünya Özgürlükler Evi'dir.

Türkiye Freedom House'ın ilk tespit yılı olan 1973 yılından beri, hatta 1980 darbe döneminde de, siyasi haklar ve sivil özgürlükler alanında kısmen özgür ülke statüsünde iken, 2017'de özgür olmayan ülkeler statüsüne geriledi. Son on yılda dünyada demokraside en fazla kan kaybeden 4 ülke oldu.

Aşağıdaki Dünya haritasında, 2023 yılında, siyasi haklar ve sivil özgürlükler alanında, yeşil renkler özgür statüde, sarı renkler kısmen özgür statüde, mor renkler ise özgür olmayan statüdeki ülkeleri gösteriyor.

Güney Amerika'da mor renkte olan tek ülke Venezuela'dır. Türkiye'nin, İran, Rusya ve Afrika ülkeleriyle aynı renkte olması, yöneticileri ve toplumsal vicdanı rahatsız etmesi gerekir.

2.Yolsuzluk Algı Endeksi'nde son sıralardayız

1995 yılından bu yana Uluslararası Şeffaflık Örgütü de “**Yolsuzluk algı endeksi**” hazırlıyor ve yayınlıyor. Yolsuzluk Algısı Endeksi'nde, uzmanların görüşleri ve kamuoyu araştırmaları derlenip, ülkelerdeki yolsuzluk algısı tespit ediliyor. Endeks 179 ülkeyi kapsıyor.

Türkiye'nin 100 üstünden puanı 2013 yılında 50 iken, 2023 yılında 34'e geriledi ve **Mısır, Zambiya ve Gambiya gibi ülkelerin gerisine düştü.**

Endekste Türkiye'nin 2015'ten beri hızla gerilemesinin nedeni olarak; “**yürütmenin çok güçlü bir hâle gelmesi ile, demokratik denge ve denetleme mekanizmalarının azalması**” gösterildi.

Bankacılık sistemini ve kötüye kullanılan **para hareketlerini** izleyen ve denetleyen ve bizim de üye olduğumuz **Mali Eylem Görev Gücü (FAFT)** bizi gri listeye aldı.

Kara para aklama, gri listeye girmemizde etkili oldu. Kara paranın yükselişi 2022 ödemeler bilançosunda 26,4 milyar dolar kaynağı belli olmayan para girişi olarak görülüyor.

Seçim yılı öncesi Türkiye neden kara para ile mücadelede zayıf kaldı? Bu durumda yerli ve yabancı sermaye nasıl güven duyar ve yatırım yapar?

3.Hukukun üstünlüğünde çok çok geri düştük.

Uluslararası Demokrasi ve Seçim Yardımı Enstitüsü'nün 2023 yılı raporuna göre Türkiye Hukukun Üstünlüğü kategorisinde 173 ülke arasında 148. sırada. Avrupa'da ise Rusya'nın gerisinde kaldı ve “**demokratik olmayan**” dört ülkeden birisi olarak gösterildi.

Dünya Adalet Projesi (World Justice Project) bütün ülkeleri kapsayan endeksler hazırlıyor. **2023 yılı endeks sonuçlarına göre;** Türkiye 0.41 puanı ile 142 ülke

27.02.24

arasında 117. sırada yer aldı. Hem bölgesel hem de küresel ortalamaların altında kaldı.

Bu nedenlerle;

***Türkiye ye yabancı yatırım sermayesi gelmiyor. Yerli sermaye çıkıyor.**

*Üç büyük rating kuruluşu Türkiye'yi yatırım yapılamaz, spekülâtif ülke derecesinde tutuyor. Bu nedenle ve güven ortamı olmadığı ve yatırım yapılmadığı için ithalat ve dış açıklar ihracattan daha hızlı artıyor.

***Türkiye'nin iflas riski yüksek olduğu için dış borçlarda iflas risk primi de yüksektir.**

*GSYH büyüme kapsayıcı değil. Bu nedenle gelir dağılımı daha çok bozuldu.